

Medvirkning og involvering om klima og natur - hvorfor?

Webinar: Medvirkning og involvering i planarbeid, Miljødirektoratet, 5. november 2024

Grethe Salvesvold, prosjektleder, Avd. for samferdsel, plan og miljø, KS

Kan innbyggerinvolvering gjøre en forskjell (på vei mot 2050)?

- Hva er det som kan **hindre og fremme** nødvendig omstilling knyttet til klima og natur i ulike typer lokalsamfunn? (f.eks. store byer og små bygder)
- Hva er den **gode balansen** mellom politisk vedtatte systemendringer og innbyggerdrevet endring av verdier, holdninger og praksis?
- Hvilken **rolle** kan og bør innbyggerinvolvering spille i omstillingen?
- Hva er gode modeller/verktøy for innbyggerinvolvering i **gjennomgripende omstilling**?

2050: Et arealnøytralt nullutslippssamfunn basert på sirkulærøkonomi

Sju valgperioder igjen til 2050 – på hvilke vakt må nødvendig omstilling skje?

Hvorfor medvirkning og involvering ?

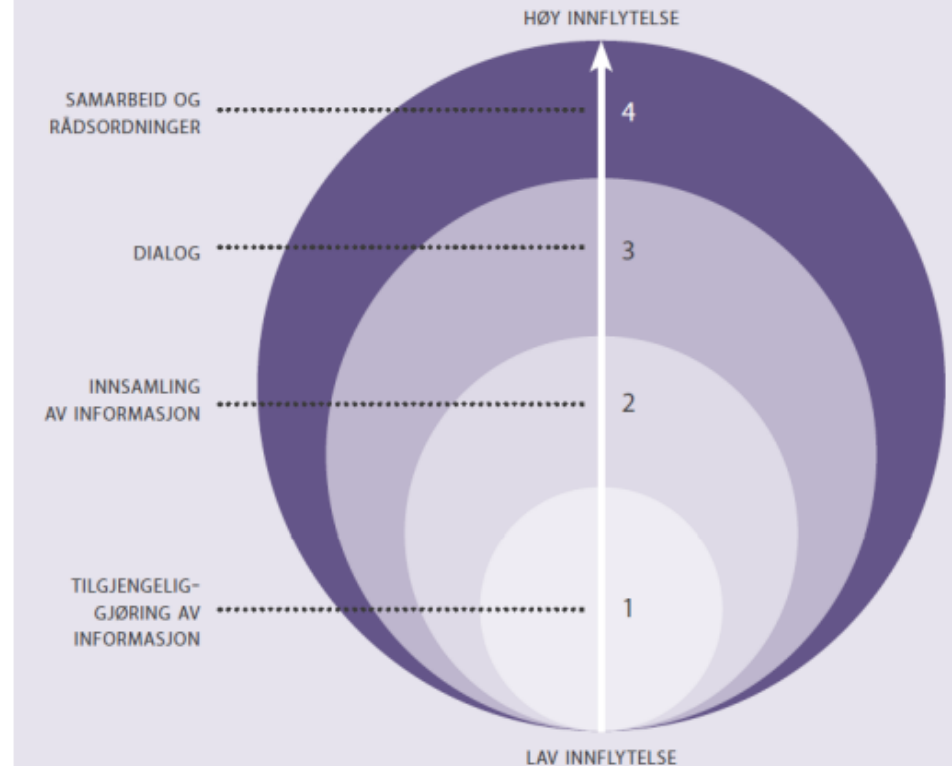
Demokratiargumenter

Kvalitetsargumenter

Effektivitetsargumenter

Innflytelsessirkelen

Medvirkningspennet for innflytelse i planleggingen kan illustreres gjennom innflytelsessirkelen. Den viser at ulike metodebruk i planleggingen gir ulike involvering og innflytelsesmulighet i planprosessen;

KMDs medvirkningsveileder (2014)

<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/Medvirkning-i-planlegging/id764244/>

Arealdisponeringen i norske kommuner er ikke på målsatt kurs

- OECD beskriver det som en **systemutfordring** at norske kommuner har fått stadig større ansvar for miljø- og arealforvaltningen, uten tilsvarende styrking av kompetanse og kapasitet til å ivareta dette ansvaret.

Naturen setter rammen for menneskelig utvikling

Mennesker har bygget ned naturen i mer enn 5000 år. Nå er det på tide at naturen får sette rammene.

Andreas Bjelland Eriksen
Klima- og miljøminister (Ap)

Publisert i går kl. 14:45

Det er på høy tid at vi setter naturpolitikken i system og legger om måten vi utvikler samfunnet vårt, skriver Klima- og miljøminister Andreas Bjelland Eriksen. Bildet er tatt i Østmarka nasjonalpark i Oslo.

FOTO: OLE BERG-RUSTEN / NTB

De fleste nordmenn er glade i og stolte av naturen vår. I fjorder og fjell. Skog og mark. Og spør du et representativt utvalg av oss om vi ønsker å ta vare på denne naturen, tror jeg et overveldende flertall vil svare ja.

Likevel bygger vi ned denne naturen i et skremmende tempo, noe ny teknologi nå viser for fullt. NRK har ved hjelp av kunstig intelligens kunnet dokumentere 44 000 små og store inngrep bare de siste fem årene. Og ikke engang disse tusenvis av sakene gir det fulle bildet.

Send oss din ytring

Lyst til å skrive?

Kontakt gjerne oss i NRK Ytring med ditt innlegg.

Retningslinjene finner du [her](#).

«Vi trenger mål, verktøy og systemer for en areal- og naturpositiv samfunnsutvikling. Det er på høy tid at vi at vi setter naturpolitikken i system.

Mitt mål er enkelt, men vanskelig: Vi skal bli arealnøytrale, før det er for sent.»

*Klima- og miljøminister
Andreas Bjelland Eriksen*

Anleggsarbeidet på E6 mellom Kvam og Sjøa i Gudbrandsdalen. (Foto: Paul Kleiven/NTB)

Hvordan kan Stortinget løfte ambisjonsnivået for norsk natur?

Naturmeldingen har stilt diagnosen, nå er det opp til Stortinget, gjennom Energi- og Miljøkomiteén, å legge et behandlingsforløp, skriver artikkelforfatterne.

Kommentar

Ingunn Elise Myklebust
Professor i rettsvitenskap, UiB

Marit Ruge Bjærke
Forsker ved Institutt for arkeologi, historie, kultur og religionvitenskap, UiB

Vigdis Vandvik
Vigdis Vandvik, professor i biologi, UiB

31. oktober 2024 kl. 12:15

Et bredt tverrpolitisk naturforlik på Stortinget?

«Det tredje grepet bør være å gjennomføre en 'omvendt planleggingsprosess' etter modell av Klimautvalget 2050. Der de spurte **“Hvilke sektorer skal få lov til å slippe ut CO2 i 2050?”** kan vi nå spørre **“Hvilke sektorer skal få lov til å bruke arealer og påvirke natur i 2050?”**.

En slik prosess, gjennomført lokalt og med bred folkelig involvering, vil kunne drive fram nødvendige prioriteringer og samtidig identifisere nye smarte løsninger for naturen og for samfunnet.»

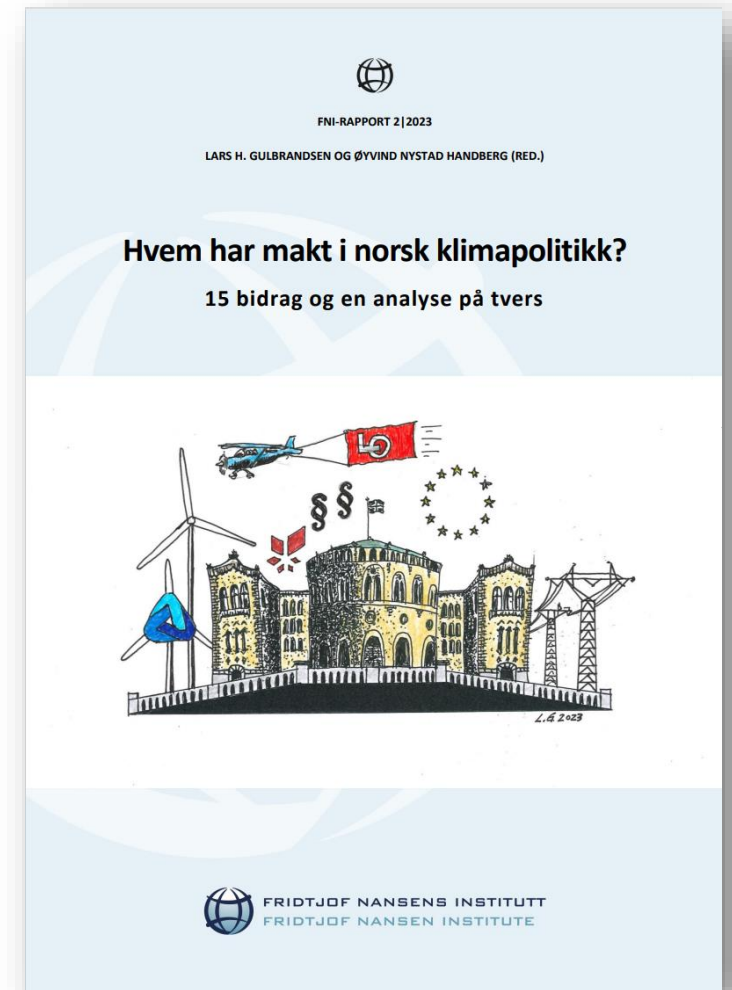
Tillit som bunnplanke for det meste, også innbyggerinvolvering

- På tvers av politiske partier
- Mellom folkevalgte og administrasjonen
- Mellom ulike fag og sektorer internt i kommuneadministrasjonen
- Mellom kommunen og andre aktører i lokalsamfunnet

Hvem har hvilken type makt (formell og uformell)?

- **Beslutningsprosessen:** hvem har makt til å få viljen sin gjennom når det oppstår en konflikt?
- **Ikke-beslutninger:** hvilke beslutninger er det som ikke blir tatt? Hvem har makt til å bestemme hvilke saker og alternativer man kan velge mellom når man skal ta en beslutning?
- **Ideologiske forutsetninger:** Hvem har makt til å forme vår oppfatning av virkeligheten – hva vi tenker er rett og galt, viktig og uviktig?

Kilde: Store norske leksikon, Fredrik Engelstad m.fl. Referanse: Steven Lukes

Illustrasjon: Delrapport til Klimautvalget 2050: Hvem har makt i norsk klimapolitikk?, FNI-rapport 2/2023, Gulbrandsen og Handberg (red)

Kan innbyggerinvolvering gjøre en forskjell?

- Hva er det som kan **hindre og fremme** nødvendig omstilling knyttet til klima og natur i ulike typer lokalsamfunn? (f.eks. store byer og små bygder)
- Hva er den **gode balansen** mellom politisk vedtatte systemendringer og innbyggerdrevet endring av verdier, holdninger og praksis?
- Hvilken **rolle** kan og bør innbyggerinvolvering spille i omstillingen?
- Hva er gode modeller/verktøy for innbyggerinvolvering i **gjennomgripende omstilling** til et tilnærmet utslippsfritt og arealnøytralt samfunn?

Innbyggerinvolvering må:

- sees i sammenheng med tillit og makt i lokalsamfunnet
- eies av hele kommuneorganisasjonen (politisk og administrativt)
- målrettes og koordineres, både tematisk og over tid. Ta vare på innsikt, bruk den om igjen og bygg videre på den.
- regisseres og ledes profesjonelt, bygg prosesslederkompetanse.

Grethe Salvesvold

Seniorrådgiver

SVD Samferdsel, plan og miljø

grethe.salvesvold@ks.no

+4748088828

